

Ústupčivý panovník

1

Staň sa na chvíľu panovníkom/panovníčkou Uhorska a navrhni niekoľko opatrení na vyriešenie vnútornej krízy v krajine začiatkom 13. storočia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2

Zoraď udalosti v chronologickom poradí, zapíš číselný kód a dozvieš sa, v ktorom roku bola vydaná Zlatá bula Ondreja II.

- 1 korunovácia Ondreja II.
- 2 udelenie najstarších mestských práv na našom území
- 3 križiacka výprava do Jeruzalema
- 4 Belo IV. sa stáva uhorským kráľom
- 5 smrť Ondreja II.

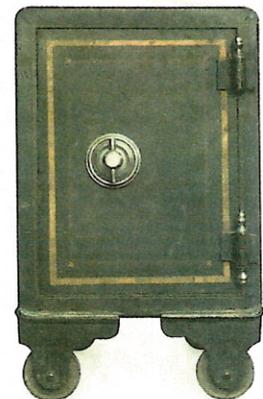
Podčiarkni rok vydania Zlatej buly:

kód 1-3-5-4-2: 1222

kód 2-1-3-5-4: 1122

kód 1-4-5-3-2: 1212

kód 3-2-1-4-5: 1221

3

Vyber správne odpovede na otázky.

1. Koľko rokov vládol v Uhorsku Ondrej II.?
a) 20 b) 30 c) 10 d) 50
2. Kto bol synom Ondreja II.?
a) Imrich b) Koloman c) Belo IV. d) Ondrej I.
3. Akým mestám udeľoval Belo IV. výsady?
a) poddanským b) kráľovským c) šľachtickým d) baníckym
4. Ako dlho si uhorská šľachta udržala v Uhorsku svoje privilégia?
a) do revolúcie 1848/49 b) do smrti Ondreja II. c) do smrti Bela IV. d) do 20. storočia
5. Ktoré slovenské mesto získalo najstaršie známe mestské práva?
a) Bratislava b) Nitra c) Zvolen d) Trnava

4 Vyhľadaj v štvorsmerovke chýbajúce výrazy a doplň ich do textu.

E	L	A	B	M	U	Ť	A	T	S	V	O	P	A	V	D
S	O	P	R	I	V	I	L	E	G	O	V	A	N	É	R
I	K	T	O	Z	Š	J	E	R	U	Z	A	L	E	M	A
Ť	S	O	N	J	O	K	O	P	S	E	N	A	L	U	B
K	R	Á	L	O	V	S	K	É	M	E	S	T	Á	G	N
V	I	O	L	E	B	J	L	S	P	Y	Z	Í	R	K	I
U	D	Y	C	H	F	O	B	L	Ú	B	E	N	C	O	M

Spory šľachticov mohli v istých prípadoch rozhodovať namiesto kráľa Ondrej II. nastúpil na uhorský trón v čase nestability a vnútornej Podľa Zlatej buly mala uhorská šľachta právo proti panovníkovi.

Ondrej II. sa zúčastnil výpravy do Kráľ neplnil ustanovenia Zlatej buly a naďalej rozdeľoval majetky svojim Belo IV. opieral svoju moc o Kovová obojstranná pečať zo zlata sa jedným slovom nazýva Spôsob vládnutia Ondreja II. vyvolal u uhorskej šľachty V stredoveku mali šľachtici postavenie. Po Ondrejovi II. zasadol na uhorský trón

5 Prečítaj si úryvok z mestských výsad, ktoré Trnave udelil Belo IV., a rozhodni o pravdivosti tvrdení.

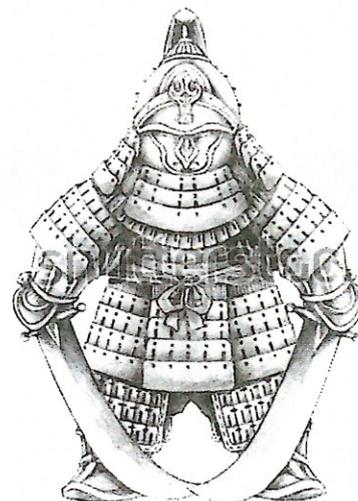
Keďže miesto v Bratislavskom komitáte, nazývané Trnava, vidí sa nám veľmi vhodné na usadenie hostí, mešťanom, ktorí v ňom bývajú, ako aj tým, ktorí by v budúcnosti chceli prísť, udelili sme takú slobodu, aby priamo patrili pod kráľovskú korunu ...

1. Nesmú byť donucovaní vstupovať do vojska, v ktorom kráľ osobne nebude prítomný, ale sú povinní vysielat' zo sto usadlostí jedného vojaka ...
2. Richtára nech majú toho, koho si sami spoločne zvolia alebo ich väčšia a váženejšia časť, a po potvrdení kráľom. Ak sa však zistí, že nie je v ničom dosť spôsobilý, rozhodnutím kráľa bude z richtárstva odvolaný.
3. Richtár nech má právo rozsudzovať všetky spory medzi nimi alebo spory cudzích s nimi v akomkoľvek občianskom alebo trestnom konaní.
4. ... Nech richtár zabezpečuje kráľovskú menu v tomto meste tak, aby podľa kráľovského ustanovenia bola za všeobecne platnú uznávaná.
5. Richtár spolu s dvanástimi poprednejšími mešťanmi alebo cudzímí za zločin spáchaný v ich obvode nech má právo uložiť trest s'atím alebo akýkoľvek iný trest, ak len nepôjde o šľachticu; takýto súd nech sa prenechá kráľovskej výsosti.
6. Želáme si, aby mohli slobodne voliť farára, ktorého ... sú povinní predstaviť ostrihomskému arcibiskupovi.
7. Ľudia slobodného stavu, ktorí by odkiaľkoľvek chceli prísť s úmyslom medzi nimi sa usadiť, nech majú právo presťahovať sa bez akejkoľvek prekážky, majetkovej a osobnej ujmy.

ÁNO NIE

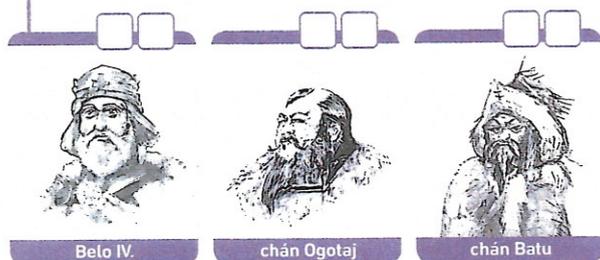
1. Mešťanov nemožno nútiť vstúpiť do vojska, v ktorom nie je prítomný kráľ.
2. Len kráľ má právo dosadiť richtára do jeho funkcie aj ho z nej odvolať.
3. Richtár má právo rozhodovať o sporoch nielen medzi domácimi mešťanmi.
4. Kráľovskú menu v meste zabezpečuje okrem richtára aj peňazomenca.
5. Richtár je oprávnený uložiť šľachticovi trest za spáchaný zločin.
6. Mešťania majú právo slobodne si zvoliť farára.
7. V Trnave sa môžu usadiť aj poddaní z okolitých žúp.

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Tatársky vpád

1 Priradiť k portrétom správne charakteristiky.

- A vodca tatárskych vojsk
- B uhorský kráľ
- C nástupca mongolského panovníka
- D syn Ondreja II.
- F panovník Mongolskej ríše
- G jeho smrť zachránila Uhorsko pred úplným zničením

2 Prečítaj si úryvok zo Spiškosobotskej kroniky o vpáde Tatárov a vyrieš uvedené úlohy.

1. Popíš situáciu v Uhorsku po príchode Tatárov.

.....

2. Ktoré ďalšie krajiny vyplenili Tatári?

.....

3. Uveď dôvod založenia mesta Levoča.

.....

4. Komu sa podarilo poraziť Tatárov?

.....

Roku Pána 1241 vtrhli do krajiny Tatári s päťstotisíc bojovníkmi a spôsobili nielen v uhorskej krajine, ale aj v Poľsku, Sliezske, väznením a požiarom. Kráľ Belo začal proti nim bojovať, no bol porazený a zničené bolo všetko vojsko krajiny. Kráľa zahnali až k moru, jeho brata Kolomana zabil. Po odchode Tatárov zomieralo od hladu viac ľudí, než ich bolo vtedy zabitých a zajatých. Nastal taký veľký hlad, že matky jedli svoje deti a ľudia boli nútení jesť namiesto mlieka hlínu z istého vrchu, ako sa o tom znieva v Martinovej kronike. Možno sa nazdával, že sa to stalo na vrchu, kde stojí kláštor kartuziánov, lebo Spišiaci obkľúčili vtedy tento vrch múrom, čo sa dá ešte vidieť, a tak sa zachránili s deťmi a manželkami pred tatárskou ukrutnosťou. Potom Tatári odišli smerom do Poľska a Sliezska, kde bol so svojim vojskom porazený Henrich, syn svätej Hedvigi. Potom prišli Česi s ďalšími dobrými vojakmi a porazili Tatárov. Vzápätí postavili Spišiaci mesto Levoču, aby v budúcnosti mohli byť väčšími v bezpečí pred nepriateľmi.

3 Dopíš do prázdnej schémy správne usporiadanie vrstiev uhorskej spoločnosti.

